УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 216. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го ЛИСТОПАДА 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 25, 1969 No. 216. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 24 листопада 1969

В АМЕРИЦІ

СЕКРЕТАР ОБОРОНИ МЕЛВІН Р. ЛЕРД повідомив, що в січні 1970 р. покличуть до військової служби тільки 12,000 рекрутів, а не 35,000, як передбачали 2 місяці тому. Можна буде зменшити число рекрутів тому, що „в'єтнамізується" війну у В'єтнамі, це значить, зменшується там число американських вояків, збільшуючи одночасно число в'єтнамських військ. Лерд повідомив, також про зменшення числа вишкільних компаній з 560 до 460 вже від 1-го грудня, а на весні 1970 мають зредукувати три основні вишкільні центри. Покликувати до війська в січні 1970-го року будуть вже за допомогою жеребка. Число збройних сил плянується зменшити на 220,000 осіб.

КОНҐРЕСМЕН СЕЙМУР ГЕЛПЕРН із Квінсу, Н. Й., зізнаючи перед спільною Конґресовою Комісією, заявив, що треба перевести слідство, щоб ствердити, чому так дуже подорожчали харчі. Він сказав, що дивно, коли великі супермаркетові крамниці жадають за пів ґалона молока аж 61-го цента. На думку цього конґресмена господині повинні знати, чому майже всі харчі подорожчали, бо власники крамниць не вміють дати жадного вияснення, а представники рільничих організацій заявляють, що вони не дістають більших прибутків.

ІНДЕКС ЦІН В ЖОВТНІ Ц. Р. ЗБІЛЬШИВСЯ на 0.4 відсотка, хоч ціни на харчі у великих крамницях зменшилися на 0.6 відсотка. В районі великого Ню Йорку та північного Ню Джерзі кошти прожитку в жовтні збільшилися аж на 0.6 відсотка, а від жовтня 1968-го року на цілих 6 відсотків. В цілій країні від жовтня минулого року індекс цін збільшився на 5.6 відсотка. На це збільшення найбільший вплив мало подорожчання жіночої одежі та нових і уживаних авт. Нові авта подорожчали на 4.7 відсотка, а старі на 3.6 відсотка. Крамниці продавали дещо дешевше харчі, але ресторани в жовтні піднесли ціни на один відсоток.

ЛЕҐІСЛЯТУРА ПРОВІНЦІЇ КВЕБЕК в Канаді схвалила законопроєкт, згідно з яким батьки мають право вибирати, якою мовою мають навчатися їхні діти: французькою чи англійською. Проти цього рішення виступали французькі сепаратисти, які домагаються незалежного Квебеку. Французького походження прем'єр Канади П'єр Еллітт Трудо підтримував проєкт про двомовність Квебеку, це саме робитиме тепер і квебіцький прем'єр Жан Жак Бертранд. Сепаратисти домагаються, щоб у всіх школах навчання відбувалося французькою мовою, та щоб ця мова була єдиною урядовою мовою в цій провінції. В прийнятім законі підкреслюється першість французької мови.

У СВІТІ

ПРЕЗ. НІКСОН І ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕЙСАКУ САТО ОПРИЛЮДНИЛИ в минулу п'ятницю 21 листопада спільний обширний комунікат про вислідu їх триденних нарад у Вашинґтоні. У тому комунікаті з 14-ох точок говориться складною і неясною дипломатичною мовою про порозуміння між названими державними мужами щодо повороту острова Окінави під японську адміністрацію в 1972 році. През. Ніксон „із зрозумінням" вислухав інформацію про загальну опозицію в Японії проти американської атомової зброї на базі в Окінаві, а японський прем'єр виявив таке саме зрозуміння для американського становища про потребу охороняти мир і безпеку в обшифі Кореї і Тайвані. В тому комунікаті підкреслюється дуже сильно продовжування американсько - японської приязни і співпраці в різних ділянках.

НА ІНАВҐУРАЦІЮ ФІЛІППІНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА ФЕРДИНАНДА МАРКОСА ПРИБУДЕ до Манілі 31 грудня ц. р. віце - президент Спіро Еґню, як репрезентант ЗСА. Він переведе Різдво з американськими вояками у Південному В'єтнамі і після того відвідає Філіппіни, Тайвань, Австралію і Нову Зеляндію — заприязнені з Америкою країни.

ДО ЛОНДОНУ ПОКЛИКАНО з Вашинґтону британського амбасадора Джана Фрімена на наради у зв'язку з відвідинами британського міністра закордонних справ Майкела Стюарта, що прибуде до Вашинґтону 27-28 грудня і прем'єра Гаролда Вільсона в січні наступного року.

ПІВДЕННО - В'ЄТНАМСЬКИЙ УРЯД СТВЕРДИВ в офіційному повідомленні, що вістки в американській і іншій пресі про „масакру", яку буцім-то вчинили американські вояки 16 березня 1968 р. в селі Сонґлі, „цілком безпідставні". За тим комунікатом — у тому селі згинуло коло 20 цивільних мешканців у ході боїв з В'єтконґом, який перетворив був село у сильно уфортифіковану станицю. За голосами американської преси — ведеться тайне військове слідство проти поручника Вілліяма Каллі й сержанта Дейвіда Мічелла, командантів тієї військової частини, яка буцім-то вбила 567 цивільних осіб. Комуністична преса широко розтрубіла ті вістки й використовує їх для своїх пропаґандивних цілей.

АСТРОНАВТИ „АПОЛЛО 12", ЗАКІНЧИВШИ ДЕСЯТИДЕННУ ВИПРАВУ НА МІСЯЦЬ, ПРИВЕЗЛИ НА ЗЕМЛЮ БАГАТО МАТЕРІЯЛУ ДЛЯ ДАЛЬШИХ ДОСЛІДІВ КОСМОСУ

Гюстон, Тексас. — В понеділок 24-го листопада о год. 3.58 по полудні за східнім стандартним часом астронавти „Аполло 12" мали осісти на Спокійному океані недалеко Американських островів Самоа, де на них чекає американський літаконосець „Горнет" із гелікоптерами, які мають виловити астронавтів Чарлза Конрада, Ричарда Ґордона та Алена Біна з поверхні океану. Тоді закінчиться десятиденна дуже успішна подорож астронавтів „Аполло 12". В передостанньому дні цієї подорожі, це значить в неділю 23 листопада астронавти верталися з Місяця на Землю, відкривши першу в космосі пресову конференцію. Ця конференція зачалася о год. 7.30 по полудні і тривала до 8.06 по полудні. Астронавти відповідали на питання, які письмово поставили репортери в космічному центрі в Гюстоні, і які звідтам передав астронавтам підполковник Джерралд Р. Карр. Астронавт Конрад заявив, що він радо знов летів би на Місяць навіть під час такого дощу й бурі, які були під час випущення „Аполло 12" дев'ять днів тому. Він відповів, що сміявся під час мандрівки по Місяці тому, що тішився з повного успіху, а не тому, що забагато потягнув кисню, як думав журналіст. Астронав Бін і Конрад оповідали про те, що важко було їм ходити по Місяцеві тому, що там сила притягання виносила тільки одну шосту тієї сили, що на Землі. Ця перша пресова конференція в космосі відбулася тоді, коли „Аполло 12" летів на висоті 108.000 миль від Землі зі швидкістю 3.670 миль на годину. Астронавт Конрад відповів на запит журналіста, що астронавти „Аполло 13" могли б довше мандрувати по Місяці, по 8 годин за один раз, а не так, як вони, що могли ходити по Місяцеві двічі по 4 години. Лет „Аполло 12" відбувався в такому напрямку, що не треба було за допомогою ракети змінювати напрям. Літаконосець „Горнет" чекає на океані, щоб виловити з води астронавтів, які перед вечором за східнім часом в понеділок мають осісти на воді.

В п'ятницю 21-го листопада о год. 3.49 по пополудні астронавти за допомогою ракети збільшили швидкість космічного корабля з 3.400 миль до 5.400 миль, і ця швидкість перемогла притягаючу силу Місяця та дозволила космічному кораблеві, що важив 17 тонн, почати триденну поворотну подорож на Землю. О год. 4.11 по полудні астронавти надавали 45 мінутові кольорову телевізійну передачу. Перед віддаленням від Місяця астронавти фотографували Місяць, щоб приготовити мапку для астронавтів Аполло 13, які в березні 1970 року мають летіти до Місяця. Передбачається, що найближча подорож астронавтів буде до району Фра Мавро, гористого терену, бо науковці хотіли б оцінити вік місячних скель. О год. 6.49 в суботу вранці астронавти змінили за допомогою ракети курс „Єнкі Кліппера", який мав ще перелетіти 208.000 миль, щоб дістатися до Землі. Вони тоді вже були відлетіли від Місяця на більше, як на 42.000 миль. Вже тепер науковці на Землі ствердили, що всі інструменти, залишені астронавтами на Місяці, функціонують дуже добре і передають на Землю цікаві дані про Місяць. Атомова обсерваторія, залишена на Місяці, має діяти принаймні один рік. Науковці признаються до того, що й досі не можуть пояснити, чому було таке сильне й довге стрясення на Місяці в четвер 20-го листопада, коли астронавти скинули на Місяць ту частину місячного модуля, якою вони вернулися з Місяця до матірного корабля „Єнкі Кліппера". Сподівалися, що це стрясення триватиме 30 секунд, а воно в дійсності тривало 55 мінут.

В суботу і в неділю 22-го і 23-го листопада, літаконосець „Горнет" на Тихому океані вправляв в тому, як треба буде виловлювати з океану астронавтів „Аполло" 12. Вправи ці відбувалися під час дощу та вітру, коли на океані були високі хвилі. Гелікоптери вправляються, як би треба рятувати астронавтів під час дощу при високих хвилях. На понеділок, коли мають астронавти осісти на океані, передбачають соняшну погоду, на океані мають бути хвилі на три- чотири стопи високі, а на небі можуть бути невеликі хмарки. В липні ц. р. треба було змінити місце причалювання астронавтів „Аполло 11" внаслідок громовиці та буревію.

Комуністи проти мирових переговорів з урядом Південного В'єтнаму

Париж. — „Міністер закордонних справ" підпільного комуністичного уряду у Південному В'єтнамі, пані Нгусн Ті Бінь, яка є членом комуністичної делеґації на Паризькій конференції про В'єтнам, рішуче відкинула пропозицію південно-в'єтнамського уряду і президента Ніксона, щоб Фронт Національного Визволення, себто політичне рам'я В'єтконґу, чи пак отой теперішній підпільний комуністичний уряд, переговорював безпосередньо з існуючим леґальним урядом Південного В'єтнаму. Названа комуністка заявила, що такі переговори означали б визнання комуністами південно-в'єтнамського уряду та звільнили б Америку від безпосередньої відповідальности за замирення у В'єтнамі. Зате вона заявила готовість переговорювати безпосередньо з Америкою. Так само голова північно-в'єтнамської делеґації, Хуан Туї, заявив в інтерв'ю у Парижі, що Північний В'єтнам завжди був і є готов до безпосередніх мирових переговорів з Америкою і що президент Ніксон неправильно схарактеризував відповідь Го Чі Міня на його, Ніксона, листа, як відкинення мирової пропозиції. Хуан Туї твердив, що він пропонував голові американської делеґації на Паризькій конференції, Генрі Кеботові Ладжові, переговорити всі аспекти В'єтнамського конфлікту, але Ладж буцім-то погоджувався говорити тільки про обопільне відкликання військ з Південного В'єтнаму. Північний В'єтнам, як і південно-в'єтнамські комуністи, відмовляються переговорювати ділово з Південним В'єтнамом, дармащо вони погодилися на участь південно-в'єтнамського уряду в Паризькій конференції. Знову ж ЗСА стоять на принциповому становищі, що вони не можуть переговорювати з комуністами поза плечима й без участи південно-в'єтнамського уряду. Генрі Кебот Ладж висловився дуже песимістично про шанси Паризької конференції, ствердивши, що по стороні комуністів нема ніякої доброї волі і що комуністи покладають надії на противоєнні настрої в Америці.

Західня Німеччина пропонує Польщі повне замирення

Бонн. — Британське пресове бюро Ройтера подає з Бонну, що західньо - німецький уряд Віллі Брандта виготовив уже формальну ноту до Польщі з пропозицією розпочати негайно переговори про всі аспекти німецько-польських відносин, включно з проблемою державних кордонів. Сам Віллі Брандт заявив, що Німеччина розуміє бажання Польщі мати почуття безпеки у загарантованих тривких державних кордонах. Віллі Брандт, ще поки став канцлером, пропонував потребу визнати західні польські кордони на лінії Одри - Нісси. У зв'язку з політикою нового західньо-німецького уряду, наставленою на покращання взаємин із Совєтами та їх сателітами, від понеділка 24 листопада ц. р. розпочалась у Москві конференція проводирів всіх комуністичних сателітських держав. Відомо, що найбільше схиляється до покращання відносин з Західньою Німеччиною Румунія, а найменше — Східня Німеччина.

Греція заповідає, що повернеться до демократичного ладу

Атени. — Грецький міністер закордонних справ Панайотіс Піпінеліс оприлюднив в журналі „Акрополіс" статтю, в якій виявив, що грецький уряд виготовив уже докладний календар ступневого повороту до парляментарно - демократичного ладу. У Греції розв'язано парлямент і скасовано давню конституцію після військового перевороту в квітні 1967 року й від того часу тамошній уряд править декретами. Нова конституція в Греції небагато змінила в тамошній реальній дійсності. Уряд Георґа Пападопульоса заявив був, що Греція повернеться до демократичного ладу після того, як національна революція осягне свої цілі; загально розумілося під цим викорінення комуністичних і прокомуністичних впливів в грецькому суспільному житті. Заяву міністра Панайотіса розуміють так, що в 1970 році буде скасований воєнний стан у Греції і будуть розписані нові вибори.

Окрема комісія закликає до акції проти збільшення числа злочинів

Вашинґтон. — Окрема Крайова Комісія в справі причин і запобігання злочинам, очолювана дром Мілтоном С. Айзенгавером, опублікувала свій звіт, в якому перестерігає цю країну, що великі американські міста є на шляху до такого стану, коли вони стануться „місцями терору" та озброєними „фортецями", коли не зміниться політика у відношенні до великих міст та до поборювання злочинів. Коли ж залишиться і надалі теперішня політика у відношенні до великих міст, то життя у великих містах буде небезпечне, багатші люди житимуть в будинках, охоронюваних приватними озброєними особами, мешканці міст подорожуватимуть в панцерних возах, а радикальні групи населення матимуть великі запаси зброї, якою зможуть послуговуватися, коли їм тільки захочеться. Ненависть збільшиться між окремими групами населення, заворушення будуть частіші, і багатші люди населення на свою власну руку мусітимуть оборонятися. На думку Комісії треба б здійснити ту програму, яку предклав дорадник Президента в міських справах Деніел Патрик Мойніген, але яку відкинули і Уряд і Конґрес з огляду на те, що її здійснення вимагало б забагато грошей.

Сенат більшістю 55 до 45 голосів не затвердив номінації Гейнсворта

Вашинґтон. — 21-го листопада Сенат після тримісячних вагань відкинув номінацію Клемента Ф. Гейнсворта на суддю Найвищого Суду ЗСА більшістю 55-ох до 45-ох голосів. „За" голосували 19 демократів та 26 республіканців, а „проти" були 38 демократів і 17 республіканців. Відкинення номінації на суддю Найвищого Суду трапляється рідко, востаннє воно було в 1930-му році, а від 1794-го року було тільки 9 таких випадків. Рішення Сенату вважають в політичних колах за особисту поразку Президента, і то тим більшу, що і республіканські сенатори були її спричинниками бо 40 відсотків республіканських сенаторів на всіх 43 голосували „проти". Та преса пише, що це тільки поразка Ніксона, а не катастрофічна його програна, бо він вже заповів, що в січні 1970-го року внесе до Сенату номінацію іншого консервативного судді, і тоді не вдасться лібералам в Сенаті здобути таку більшість, щоб відкинути цю номінацію. Ніксон обіцяв під час виборчої кампанії виборцям, що старатиметься про те, щоб збалансувати Найвищий Суд ЗСА, де тепер є більшість лібералів, консерватистами суддями. Президент хоче здійснити цю свою обіцянку. Президент хоче здійснити свою обіцянку у відношенні до південних стейтів, які не люблять лібераьного найвищого Суду ЗСА. Суддя Гейнсворт мав думати про те, що зризиґнує зі свого становища, коли Сенат відкине номінацію, але його найближчий приятель Алестер Дж. Ферман заявив, що Гейнсворт не покине свого становища головного судді Апеляційного Суду Четвертої Округи.

Помер 16-річний учень, Михайло Кузик

Стемфорд. — У неділю 23 листопада помер несподівано 16-тирічний Михайло Кузик, учень гайскулу ОО Василіян у Стемфорді. Ще день перед тим, в минулу суботу, Михайло Кузик грав у суботу з колеґами футбол. Його несподівана смерть з покищо невідомих причин глибоко потрясла й зворушила всю тамошню школу. Михайло Кузик залишив у глибокому смутку батьків Володимира й Софію, сестру Еву й брата Богдана. Панахида відбудеться в понеділок 24 і вівторок 25 листопада о год. 8. веч. в похоронному заведенні Петра Яреми у Ню Йорку, а похорон — в середу 26 ц. м. з церкви св. Юра при 7 вул. Михайло Кузик був членом 86-го Відділу УНСоюзу.

У Філядельфії помер інж. Іван Рубель

Філядельфія, Па.— У п'ятницю 21-го листопада 1969 тут упокоївся в Бозі інж. Іван Рубель, будівельний підприємець в Станиславові, Новому Санчі і Філядельфії, учасник Визвольних Змагань. Панахида відбудеться у вівторок о год. 8-ій вечером у похоронному заведенні Коцюбинського. Похорон в середу о год. 9-ій рано з церкви св. Миколая у Філядельфії. Покійний інж. Іван Рубель це батько Ярослава Рубля, провідного українського спортового діяча.

ВСТАНОВЛЕННЯ ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ НЕ МАЄ СОБІ РІВНОГО — ТВЕРДИВ ДЕКАН ФОРД, ОФІЦІЯЛЬНО ПРОГОЛОШУЮЧИ ЦІ СТУДІЇ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Під час Гарвардської пресової конференції в справі українських студій. Сидять (зліва) панелісти: заступник президента Фонду Катедри Українознавства Любомир Гайда, проф. д-р Віктор Вайнтравб, проф. д-р Омелян Пріцак, проф. д-р Ігор Шевченко, промовляє декан Франклін Л. Форд. Не видно на фотознімці мґра Степана Хемича, президента ФКУ, який відкрив і проводив конференцію.

Ню Йорк. — На Гарвардському університеті існують інші катедри і осередки етнічних студій, але встановлення Осередку Українських Студій на цьому університеті не має собі рівного -- твердив декан факультету гуманістичних студій на тому університеті, проф. д-р Френклін Л. Форд, офіціяльно проголосивши встановлення такого Осередку на пресовій конференції, що відбулася тут минулої п'ятниці, 21-го листопада, перед полуднем у приміщеннях Українського Інституту Америки. Цю унікальність встановлення українських студій в Гарварді декан Форд добачує головно в тому, що акцію в справі цих студій заініціювали та успішно ведуть самі студенти, очевидно з допомогою жертвенного громадянства.

Конференцію цю скликав Фонд Катедри Українознавства, президент якого, мґр. Степан Хемич, відкрив її та проводив нею. У конференції, крім декана Форда, взяли активну участь голова Гарвардського Комітету для українських студій проф. д-р Омелян Пріцак та члени цього Комітету проф. д-р Ігор Шевченко і проф. д-р Віктор Вайнтравб. Проф. Пайпс в останній хвилині одержав інше призначення і не міг прибути. Крім професорів, за президіяльним столом був ще заступник голови ФКУ Любомир Гайда та президент СУСТА Андрій Чорнодольський. Приявних було яких три десятки гостей і кореспондентів, між ними кореспонденти „Ню Йорк Таймс'у", „НЙ Дейлі Нюз", Радіо „Вільна Европа", Радіо „Свобода" та „Голосу Америки". „Таймс" і „Нюз" в своїх недільних виданнях подали відповідні інформації з цієї конференції.

ВИСТУП ДЕКАНА ФОРДА

Після вступних завваг мґра Хемича та основної доповіді проф. Пріцака, декан факультету гуманістичних наук в Гарварді, проф. д-р Френклін Л. Форд, склав таку заяву:

Я думаю, що моєю головною і формальною та приємною відповідальністю тут є з уповноважен-

(Закінчення на стор. 3-ій)

XI КОНҐРЕС СУСТА ВІДБУВСЯ НА СОЮЗІВЦІ; НЕСТОР ТОМИЧ ОЧОЛИВ НОВУ УПРАВУ

Кергонксон, Н. Й. (З. С.) — В результаті дво-денних нарад, часто-густо бурхливих, XI Конґрес Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), що відбувся в суботу і неділю, 22 і 23 листопада, 1969 р., на Союзівці, оселі УНСоюзу, вибрав 11-членну Управу згідно із старим статутом організації, відкинувши раніше запроєктований новий статут, та приняв ряд пропозицій для покращання праці СУСТА на внутрішньому та зовнішньому відтинках.

Нестор Томич, 24-літній студент медицини на Університеті Корнел в Ню Йорку, очолив нову Управу СУСТА у вислідi виборів, що відбулися в неділю, після того, як Конґрес відкинув новий статут, запроєктований спеціяльно скликаною конвенцією в травні цього року. Відчуваючи конечність структуральних змін та перезорганізації провідних органів СУСТА, конґрес намітив 4-членну комісію, яка при допомозі професійного адвоката має запропонувати новий статут та представити його наступному конґресові. Це рішення виніс конґрес після дво-годинних дебат над статутом, які, крім виборів, становили головну точку нарад під час недільної сесії.

Н. Томич з Ютики, Н. Й., під цю пору один з найактивніших членів Української Студентської Громади в Ню Йорку, переміг у виборах 35 голосами проти 22 відданих на дотеперішнього голову СУСТА Андрія Чорнодольського з Балтімор, Мд. Голосування відбулося закритими бальотами на дві листи кандидатів: За згодою конґресу, управнені делеґати — усіх 58 — голосували спершу на голову, секретарів і скарбника, а опісля на 8 інших членів управи. В основному, головною причиною цієї схеми було бажання конґресу не віддалювати географічно трьох головних екзекутивних урядовців СУСТА. І так, на секретарів СУСТА обрано Галю Климук, а на скарбника Аццю Керад, обидві з Ню Йорку. Крім них, до Управи СУСТА входять як віце-президенти з особливими завданнями: Мирон Мельник (Ню Гейвен, Кон.), організаційний референт (Схід); Наталка Пилип'юк (Чикаго), організаційний референт (Захід); Зеня Дідошак (Бофало), зовнішні зв'язки; Вік

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проти потурання злу

„Наша країна — велика; і в цій великій країні кожний чоловік має свободу слова — навіть віце - президент", — заявив саркастично віце - президент Спіро Еґню у своїй останній великій промові, яку виголосив в минулий четвер на бенкеті Торговельної палати в Монтґомері, в Алабамі. Спіро Еґню підкреслює своє право висловлювати свої погляди в обличчі гострої кампанії, поведеної проти нього американськими ліберальними колами — власне за його відвагу говорити те, що думає, про сучасні відносини в Америці і про ті причини, які впливають на їх формування. Такими могутніми чинниками, що завжди мали, мають і матимуть вплив на громадську думку, є преса, радіо й телевізія. Спіро Еґню мав відвагу виступити впродовж 7-ох днів — 13 і 20 листопада ц. р. — з двома великими актами обвинувачення проти таких потуг, як телевізійні компанії і найбільші на Сході Америки щоденники „Ню Йорк Таймс" та „Вашинґтон Пост". В обох випадках він не критикував їхніх компанійних власників та редакторів за їх політичні погляди, бо це їхнє добре право мати погляди найбільш критичні супроти політики Уряду.

Спіро Еґню критикував головно тенденційність преси, яка проявляється не тільки в коментарях, у редакційних статтях, але й у доборі матеріялу, у селекції вісток. Він навів кілька надзвичайно драстичних конкретних прикладів: коли б, мовляв, якийсь „студент теології" з одного містечка поїхав до другого містечка і там виголосив гостру промову проти президента Ніксона, то така подія удостоїлась би напевно репрезентаційного місця на сторінках опозиційного супроти Президента великого часопису. Але коли 300 конґресменів підписали спільну заяву про підтримку політики Президента, то в ранішньому виданні „Ню Йорк Таймсу" не було про це ані слова. І коли Папа Павло VI, духовий голова 500 мільйонів католиків у світі, підтримав політику Ніксона, то про це була вістка аж на 11-ій сторінці названого щоденника, а вістка про пограбування кіоску на площі св. Петра у Римі — на 3-ій сторінці. Президент і видавець „НЙ Таймсу" Артур Окс Солцберґер у своїй заяві заперечив закид у тенденційності, — він твердив, що в наступному виданні цього щоденника була вістка про ту заяву конґресменів і що таке чи інше місце в газеті не свідчить про важливість даної вістки. Так само голови трьох найбільших телевізійних компаній і власниця концерну „Вашинґтон Посту" проголосили заяви з обороною проти закидів віце - президента. А втім, ті заперечення і заяви не вичерпали проблеми.

Идеться про тенденційність у звітуванні і тенденційність у коментуванні. Идеться про односторонність ідеологічного характеру, таку глибоку й непримирливу, що вона не залишає місця на об'єктивізм і на розмежовування зерна від куколю. Віце - президент Еґню цитував, наприклад, коментар, в якому прославлялось ідеалізм і ґуманітаризм сучасної американської молоді, протиставляючи її ґенерації Еґню. Тим часом, — відповів Еґню тому авторові, — треба в сучасній ґенерації молоді розмежовувати тих, які палять рекрутаційні картки, ховаються від рекрутації в Канаді, дезертують з війська до Швеції, побивають своїх професорів і демонструють під прапором ворога, — від тих інших молодих людей, які наражають своє здоров'я і життя в обороні Південної Азії проти комунізму. І коли й старша американська ґенерація зробила такі помилки, як, наприклад, проявивши занадто велике довір'я до Сталіна й замале довір'я до Черчилла, то вона все ж перевела висад у Нормандії під Айзенгавером і на Філіппінах під МекАртуром, привернула волю в Західній Европі й створила добробут в Америці...

Спіро Еґню слушно підкреслив свою ворожість супроти всякої пресової цензури. Преса мусить бути вільною, Преса мусить бути вільною, незалежною, вона не може накладати шори на редактора - журналіста. Але преса не може тенденційним добором матеріялу та одностороннім насвітлюванням подій потурати суспільному злу. Пам'ятаємо такі приклади, як кампанія „Вашинґтон Посту" проти побудови пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні та вперте промовчування Українських Днів у Конґресі, промовчування проблеми уярмлених народів в СССР і Тижня Поневолених Націй в інших газетах. Проте, ці недомагання, часто подиктовані давньою засадою американської журналістики, що не є жадною „новиною", як пес укусить людину, але такою „новиною" було б, якби людина вкусила пса, є тільки дуже блідими в порівнянні із суцільною забріханістю совєтської преси. Не зважаючи на деякі свої недоліки американська преса є найсолiднішою із солідних. Вона стане ще кращою, як візьме собі до серця ті критичні завваги, що їх висловив віце-през. Еґню.

ФУТУРОЛОГІЯ — НАУКА ПРО МАЙБУТНІСТЬ

Мюнхен. — Цими днями в Мюнхені відбувся міжнародний конґрес „футурології". Футурус (будучий, прийдешній) — слово латинське. Друга половина слова грецького кореня. Хтось сказав би, що це неначе „астрологія", ворожба по зорях. Але на конґрес футурології з'явилися учені люди з різних країн, різних областей знання і професій. Був тут і відомий американський астронавт і акванавт-підводник Карпентер.

Учасники конґресу аналізували сучасний поступ природних та технічних наук і старалися вгадати, як цей поступ впливатиме на суспільство і на політику різних країн і міжнародні відносини.

Були й давніше спроби вгадати будучність. В античному греко - римському світі були спеціялісти - ворожбити. Один навіть перестерігав римського диктатора Юлія Цезаря, що день 15 березня 44-го року перед нашою ерою віщує йому смерть. Того дня Цезаря убито в римському сенаті.

Єгиптяни і вавилоняни займалися астрологією. Ця псевдонаука дуже поширена й досі в Індії, та й у країнах західної цивілізації є немало людей, що читають астрологічні журнали і платять спеціялістам за „гороскопи".

Іншого роду передбачення будучности знаходяться в авторів фантастичних романів і трактатів. Французи — Жюль Верн і Фур'є в XIX столітті, Томас Мур у XVI столітті описували технічний і суспільний поступ, що це здавалося нездійсненною мрією. Але Жюль Верн передбачив сучасну подорож на Місяць, підводні човни („80.000 миль під водою") і багато іншого. Мурова „Утопія" збудила думку багатьох суспільних реформаторів, включно з сучасними комуністами.

Від кінця XVIII століття людство живе в добі індустріяльної революції. Це зробила перше парова машина англійських винахідників — Фултона й Ватта. Про революційну ролю парової машини писав Шевченко в „Щоденнику". Після того технічні винаходи почали рости в різних країнах, як гриби.

Ще Наполеон І вів своє військо на Москву піхотою або верхи на конях. Світова війна 1914 - 1918 рр. була дуже мало моторизована і проходила в ровах - окопах, поки не з'явилися опанцеровані вози - танки. Друга світова війна завершилася перемогою летунства і атомовими бомбами.

Винаходи в медицині у XIX і особливо в XX століті продовжили людям життя і вкоротили смертність дітей. Це привело до величезного зросту народжень у недорозвинених країнах, і наслідком того збільшується віддалення цих убогих країн від країн індустріяльних у рівні життя: в Індії люди вмирають з голоду, нидіють маси безробітних у країнах Латинської Америки і т. д.

В доповідях і в дискусіях на конґресі футурології ці проблеми, як також і технічний поступ зброєння атомових великодержав, взято на увагу. На конґресі відчувалося глибоку турботу за завтрішній день, якщо не дійде до якогось договору між державами всього світу про обмеження збройних перегонів та до відмови від уживання атомових і водневих бомб.

Слухаючи промовців на конґресі футурології, думав я про майбутність України.

Англійський письменник Орвелл у романі „1984" пророкував, що до того року режим тоталістичної диктатури запанує в Европі. Це мені здається надто песимістичним. Комунізм тепер сила консервативна (говоримо про комунізм европейський). Нова бюрократична кляса в комуністичних країнах хоче зберегти свій „стан посідання" і розуміє, що всякі зміни і воєнні конфлікти в Европі несуть цьому режимові загибель. Тимто й „комунізм з людським обличчям" у Чехо - Словаччині переляках Москву та її комуністичних сателітів, бо та реформа розворушила б маси у всіх країнах совєтського бльоку. Тому вирішено окупувати Чехо - Словаччину.

В Москві напевно читають писання західніх футурологів. Американський професор Кан у 1968 р. пророкував, що Чехо - Словаччина вернеться до парляментарної демократії, і це непомалу перелякало ватажків у Кремлі.

Однак, технічний прогрес впливає також і на суспільство совєтської імперії. Індустріялізація і особливо колективізація сільського господарства (цієї державної панщини не можна вважати за поступ!) привели до демографічної к а т астрофи: приріст людности в европейській частині СССР дуже малий.

Уряд СССР має велику загрозу на Сході, на кордоні з Китаєм, і немає надії, що Москві вдасться дійти до згоди з Пейпінґом. В цих обставинах в інтересі Москви забезпечити для себе хоч мінімальну льояльність неросійських народів СССР, щоб вони не ждали „визвольників зі Сходу".

Щоб не дразнити своїми колонізаторами неросійських народів, в тім числі й народу українського, Москва мусіла б зменшити свій натиск на поневолені нації, позбутися свого великодержавного шовінізму, який викликає серед неросіян „пароксизм ненависти". Це мені довелося чути від людей, що приїздили з Чехо - Словаччини і їздили по республіках Совєтського Союзу.

Само собою, коли б російська людність множилася так, як було за царського режиму, то Москва мала б силу колонізувати всі неросійські провінції своєї імперії. Але індустріялізація спинила приріст людности в Росії. Про це знали б ватажки комуністичної партії, якби слухали учених футурологів.

П. А.

УКРАЇНСЬКІ ГОЛОСИ

На запитання, скільки українців живе в Великому Ню Йорку, прийнято називати цифру в 60 000 осіб. Незаперечна більшість із них є американськими громадянами — натуралізованими або вже й тут народженими. Якщо прийняти, що в голосуваннях під час виборів посадника міста й членів управи українці віддали б за якогось кандидата однодушно свої голоси, то такий кандидат одержав би солідну підтримку в тридцять чи й більше тисяч голосів. А інколи перемога одного чи іншого кандидата вирішується дослівно тисячами голосів. Тож збірний український голос у Ню Йорку чи в будь - якому іншому місті може відіграти важливу ролю у виборах.

Світ не числиться з гарними побажаннями. Політики мусять бути реалістами або вони перестануть бути політиками. Серед українців не раз можна почути вислови невдоволення, що якийсь американський діяч звертається до нашої спільноти лише перед виборами, а потім часто про нас забуває. Це трапляється, щоправда, не з усіми, бо маємо чимало сенаторів, конґресменів, посадників міст та інших діячів, які зверталися до нас і присвячують час українській справі не лише в дні виборів, а й після них. Якщо президент держави вважав за потрібне вислати привіт українцям Америки, як це було на недавньому X Конґресі Американських Українців у Ню Йорку, чи на тому Конґресі виступав міністер фльоти ЗСА Джан Г. Чефі, то це означає, що з цією спільнотою числиться американський політичний світ.

Однак, не можна вимагати уваги до нас, як етнічної спільноти, або ще й особливої уваги до проблем поневоленого українського народу десь далеко в Европі, коли ми, як американські громадяни, виявляємо замало організованої активности, замало життя й руху навіть під час таких виборів, як були недавно в Ню Йорку. Щоденник „Ню Йорк Пост" з 6-го листопада згадав у статті - аналізі Майкела Берліна про голоси за чи проти Ліндзі — про порторіканців, італійців, ірляндців, скандинавців, німців, жидів, поляків — але не згадав про українських виборців. І, здається, справедливо: їх було занадто мало, ми сиділи занадто тихо перед виборами. А це ж — одна із пропущених нагод!

(л. п.)

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редагує: Д-р Михайло Даниляк

ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ

III

4. Стимулянти — це хемічні сполуки, які приписується для побудження, стимулювання центральної нервової системи. Сюди належать передусім групи т. зв. амфетамінів, а серед них відомі „Бензедрина" та „Декседрина", що їх американська молодь називає „пеп пілс". Такі „пеп пілс" нерозважна молодь здобуває неґальним шляхом, без рецепти і вживає без лікарського догляду. У медицині ці препарати вживається для поборювання надмірної сонливости та інших симптомів пригніченої нервової системи, а часто також для редукції апетиту в людей з надмірною вагою, які перебувають на спеціяльній дієті.

Стимулянти справді підвищують духову й фізичну активність, роблять людину енерґійнішою і рухливою, редукують апетит, побуджують нервову систему та сильно обнижують бажання спати. Власне після доброї дози такого препарату людина взагалі не може заснути протягом довгих годин.

Нерозважні особи, зокрема молодь, надуживають цими препаратами особливо під час довгої їзди автом, перед іспитами, коли приходиться вчитися ночами, для втрати апетиту при намаганні „затримати лінію" і т. д.

Згодом у таких людей витворюється навик до цього медикаменту і їм важко без нього обійтись. Злоякісного навику стимулянти не витворюють, як це буває при вживанні наркотиків, але організм витворює до них толерантність, і часто такі люди мусять брати щораз більші дози. Це в свою чергу може привести до отруєння або до надто сильної стимуляції, що розхитує нервову систему і іноді спричиняє певного роду психозу. У таких людей часто трапляються автові катастрофи внаслідок підсвідомого „гону до активности" і швидкости, а після посиленої активности наступає велика фізична і духова виснаженість, що веде до загального ушкодження здоров'я. Такі люди нестійкі, нервові, надто вимогливі, часто заломлюються в дії та рішеннях, легковажні, без причини вперті, надто голосні і говірливі. Коли людину, яка довший час заживала стимулянти, раптом їх позбавити, у неї може витворитись стан глибокого пригнічення, іноді навіть з нахилом до самогубства. Після заживання більших доз у деяких людей можуть появлятись галюцинації. Багато таких людей потребують тривалого лікування в шпиталі, щоб привести їх нервову систему до рівноваги.

Уживання препаратів з „Декседриною" має бути контрольоване тим самим лікарем, який їх приписує. Одною з великих помилок, яких допускаються люди, — це вживання таких препаратів кількох нараз, приписаних різними лікарями, які видаючи рецепту, не знають, що пацієнт уже має подібну від іншого лікаря. Надуживання цими медикаментами часто приводить до прикрих наслідків.

5. Седативи. У медицині седативами звуть такі хемічні сполуки, які розпружують та заспокоюють центральну нервову систему. Такі медикаменти приписують лікарі з великим успіхом для реґуляції різного роду нервових розладів. Вживання їх безпечне, якщо воно повністю під контролею лікаря. Іноді воно навіть необхідне, як, наприклад, при лікуванні високого тиснення крови, епілепсії, нервових заломань, поборюванні безсоння і т. д., хоч часто приписується їх і для короткого вживання при всяких нервових подразненнях.

До найбільше поширених седативів належить група т. зв. барбітурних препаратів — „Фенобарбітал", „Люміналь", „Аміталь", „Бюзитоль" та інші. До насонних засобів, які приписуються лікарями, а часто зловживаються людьми, належать „Нембюталь", „Секональ", „Туїналь", „Небралін" і ін.

Поза згаданою групою є ще інші, недавно введені у вживання, які справляють на людину такий самий ефект. До них, наприклад, належить такий насонний засіб, як „Доріден", який виявився навіть гіршим від попередніх, якщо йдеться про витворення навику. Є докази, що деякі т. зв. транквілюючі ліки також викликають певний навик. Серед них треба згадати такі, як „Мілтавн", „Екваніл", „Лібріюм", що їх лікарі радять брати з обережністю, не переступаючи приписаної дози.

Усі седативи, а зокрема згадана група барбітурних препаратів, с п о вільняють працю нервової системи, а також деяких органів, що в лікуванні часто буває необхідним. Але в більших дозах ці препарати обнижують процес думання, концентрації думок, мови та фізичних рухів. Вони можуть привести навіть до повного захмарення думки й орієнтації, як це робить у більших дозах алькоголь. Під впливом такого препарату часто люди втрачають контролю над собою, можуть стати агресивними, як це також буває з п'яною людиною. Границі дози у його вживанні дуже вузькі, і тому часті випадки смерти від побільшеної дози. Зокрема дуже небезпечно вживати такі препарати або насонні засоби разом з алькоголем, бо вони в багато разів підвищують дію алькоголю.

Барбітурні препарати породжують поганий навик і при постійному їх прийманні витворюється до них толеранція, яка вимагає більшої дози для досягнення бажаного ефекту.

Притуплення д у х овних процесів, хворобливе сповільнення фізичної активности, часті отруєння від високої дози, що може навіть привести до смерти — це основні наслідки нерозважного вживання седативів та насонних засобів. Трапляються випадки несвідомих самогубств від насонних медикаментів, бо заживши велику їх дозу, людина може втратити орієнтацію, забути скільки таблет чи капсуль уже взяла, і, приймаючи зайву дозу, викликати параліч дихальних центрів, а з тим і неминучу смерть.

Жертвами навику до барбітурних препаратів стають, на жаль, в більшості молоді люди, хоч зустрічаються серед них і старші віком особи. Молоді люди заживають ці препарати для того, щоб викликати у себе таке почуття, яке викликає алькоголь, а в гірших випадках заживають їх разом з алькоголем, щоб переходити через своєрідні „транси".

Висновки

лятись ґалюцинації. Багато ного, седативного та стимулюючого характеру вживається з великим успіхом при лікуванні різних недуг та для гамування болів. Немає підстави боятися приписуваних лікарем медикаментів, коли додержуватися його інструкцій та переходити систематичну перевірку здоров'я взагалі, а уживання різних ліків зокрема. Одначе, при заживанні цих медикаментів, треба звертати увагу на певні принципи такого порядку:

— вживати лише тих препаратів проти нервів, безсоння, болю, надмірної втоми, які приписує лікар;

— приймати ці препарати лише в приписаних дозах та у приписаних відступах часу;

— ніколи не вагайтеся запитати лікаря, чи даний препарат можна повторити, в якому часі та в якій кількості;

— ніколи не приймати ліків, що їх продають „з-під поли" невідомі люди;

— пам'ятати, що героїну, кокаїну, маріхуану, ЛСД та чисті морфінічні препарати лікар ніколи не приписує пацієнтові. Коли і вживається морфінічний препарат, то лише з руки лікаря в окремих випадках або в шпиталі з рук кваліфікованих медсестер під зарядом лікаря. Всякі намагання невідомих людей переконати вас, що якийсь препарат проти болю, нервів і т. д. „рекомендований лікарем", а тому безпечний — завжди мусять бути підозрілі.

— ніколи не повторювати якийсь лік в аптеці без виразної згоди лікаря та його поради, як довго і скільки його вживати;

— ніколи не мішати алькоголю з будь - якими препаратами проти болю, нервових розладів, безсоння, проти надто великого нахилу до спання, проти пригнічення, дразливости, кишкових розвільнень і препаратів для збільшення апетиту;

— всякі медикаменти із згаданих вище груп завжди тримати окремо від інших, а зокрема поза засягом молодого покоління;

— порадьтеся з лікарем, якщо зауважите дивну поведінку серед своїх дітей-юнаків в часі приймання будь - яких ліків;

— порадьтеся з лікарем, якщо зауважите незвичну дію приписаного ліку, що викликає інші почування, як ті, для яких він приписаний;

— інформуйте свою молодь про небезпеку зловживання ліками, про велику загрозу для духового і фізичного здоров'я від усяких наркотиків та інших грізних препаратів, а також про те, що не тільки переховування або продаж таких речовин, а навіть їх наявність у когось без рецепти карається законом.

Інж. Валентин Сімянців

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

СПОГАД ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА, РОКИ 1923-1929

(23)

Зробили з того перегони в зручності. Завдання: протягти човен під містком, щоб не хилитнувся, не набрав води і не пішов на дно. Перший човен потопив Білек, пробував щастя ставітель, і другий човен там. Водив човен і інженер, заступник шефа, додавши третього човна туди ж на дно. А рада прямо біситься, лютує. Але сам не пробує командувати — хитрий дядя, наказує мені протягти човен. А що ж я?! Проте, слухати треба — студентом мене кличе.

Дивився, як топились човни, і здавалося мені, що робітники ніби саботують або граються в топлення, і вдавано сумують.

Приобіцяв я робітникам на добре пиво. „Сучі сини" протягли човен. Може на який сантиметр був борт над водою. Хоч я ніби щось там і командував, вони робили своє — заробляли на пиво.

Потім казали робітники, що щось там позмонтовували з човна, чим він чіплявся за місток. Може й була правда.

Цю „науку" скільки разів вживав я у практиці вже бувши інженером. Не їде щось або, як мокре, горить — приобіцяєш на пиво ,і за годину-півтори пішло, як по маслу. А гніватися, виявляючи це криком, ніколи не треба: силуваним конем не поїдеш.

Зробив мене рада відповідальним за наповнення рукава. Тамували день і ніч. Вода прибувала. Все йшло, як передбачалося.

Щось у половині часу, вирахуваного на наповнення рукава, спішу раненько на роботу. Дивлюся — рукав повнісінький води. І корита мої плавають під електрівнею. Журився я, і радові на очі показуватися не хотілося. А зустрітися мусіли. Де подінешся? Зі страхом ішов до ради, а він мене жартами спіткав. „Пане колеґо" до мене каже.

І так я й не знав, чого тішився мій зверхник? Що скоріше воду мали на турбінах ?Так на біса було той „тин городити", трохи прокопати греблю, а вода б своє зробила ще скоріше.

Будівельна фірма мала чого радіти, з половину більше кубатури, яку вона мала відвезти, вода знесла.

А вода з такою силою прорвала греблю, що метрові бетонові бльоки з кільцями для прив'язування човнів (тимчасові причали) котила на двадцять метрів. Рвонула водиця — сильно рвонула!

П'ятдесят шість годин тижнево, разів п'ять, то добрі гроші в студентську кишеню! І до Різдва вже недалеко. Вписи в індекс за мене зробили колеґи всякими правдами й неправдами. Часу загублено багато. А в цей же рік здавати півкурсовий іспит.

Повернувся я до Подєбрад. Знов креслярка. Знов у старій колії.

Підраховують колеґи кожного тижня, хто скільки склав іспитів, кому скільки ще лишилося. Миколаєнко Олександер перед веде — у нього всього два іспити, і то якісь маленькі. Потім ідуть: Сіпко, Шох, Карман, Цибуляк по три-чотири, далі по п'ять, шість предметів і якийсь хвіст від десяти до п'ятнадцяти іспитів. А я — пушинка на хвості, майже непочатий лан. Зо двадцять іспитів чекало на мене .

Усні іспити, то ще йшло. Але креслення?! До всіх головних предметів гору покресленого паперу треба принести. І то заїдало.

Навесну вже й спати не можу. Забудуся в мрячному півсні і прокидаюся в липкому, противному поту. Щось таке я вже мав перед матурою в Празі. Хоч старе, знайоме, та прийшлося йти до лікаря. Серце, сказав лікар, як у бичка, ленгені, як дзвони, але виснаження, як у бездомного пса. Ліків ніяких. Добре відживлюватися (хоч щоб схуд дуже — не видно було). А найгірше — два тижні не дивитися в книжку. А потім ще й прийти до нього — лікаря.

Хоч не зовсім, але добре ошарашив мене лікар — два тижні нічого не робиш — га? А іспити? Все це не на місці і не в час. Тоді говорилося про ради лікарські, які вони давали студентам — не мені, оце казали: відпочивай, лікуйсь або диплом дістанеш до труни під голову. І це пригадувалося мимохіть.

Не знаю вже, як то воно було, що Олекса брат з чогось готувався до іспиту, який у нас був у півкурсовці. Присусідився я до нього і випросив, щоб читав наголос. Був то предмет без креслення. І за ті заборонені два тижні я той іспит склав.

Полегшало мені, зачав спати. Але темп прийшлося сповільнити і збільшити години-спання — помогло.

А все ж я думаю і тепер — багатенько нам у голови накладали і „милосердя" мало мали до нас. З усього робили предмети великої ваги.

Шукали студенти, як вийти з тієї повені енциклопедій, всяких основ та й головних іспитів улегшення. І знаходили. Навіть на лекції доводилося ходити по черзі, бо просиджувати в авдиторіях, на другорядних предметах вважалося втратою часу, такого тоді дорогого.

До іспитів же готовилися групами. Хтось у черзі, чи добровільно, брався розробити, скажімо, проєкт циліндричної греблі, хтось брав якусь іншу конструкцію. Тоді ціла група, що діставала якраз ту конструкцію, вже мала протоптану стежку, не дувся кожен самотужки. Навіть приходилося якийсь предмет розбивати на відділи. Кожен один свій відділ добре простудійовував, а зійшовшись групою передавав простудійоване всім.

(Далі буде)

Домагаються збільшення засягу пересилань Другої програми Київської телевізії

Київ. — На віддалі в 40 кілометрів від Києва вже видко слабо, а далі і взагалі не можна прийняти на телевізійних апаратах Другої програми Київського телевізійного центру, яка передається через третій канал. Численні листи до директора Телевізійного центру Єгорова свідчать, що населення цікавиться тією Другою програмою, на якій, крім художніх фільмів, постійно передаються лекції з англійської мови, виклади з вищої математики українською мовою, українськомовна програма „На добраніч, діти", о 8:30 вечора, та ін. Директор Київської телевізії Єгоров повідомив на сторінках „Молоді України" з 14 листопада, що „постійний прийом цих передач можливий тільки в радіюсі 40 кілометрів навколо Києва ... безпосередній прийом передачі Другої програми без допомоги ретранслятора понад 60 клм. від Києва неможливий". Він радить для тих, які живуть у смузі за 40-60 клм. від Києва „власноручно зробити антену для прийому цих телепередач". Хоча ретранслятори збудовані аж від Москви й Ленінграду в Україну — для Другої програми Київської місцевої телевізії їх немає навіть для віддалі в понад 40 кілометрів від столиці України.

Совєтські „Дні української культури" в Швеції

Київ. — Одна за другою газети приносять повідомлення про захоплення шведських глядачів виступами українських хористів, танцюристів, співаків з України під час „Днів української культури у Швеції", організованих „Товариством дружби СССР — Швеція". До 1-го грудня триватимуть у містах Умео, Норчепінгу, Стокгольмі й ін. ці дні, включно з виставками дитячих малюнків, української книжки, фотовиставками і навіть поштовими марками, яких Україна не має права випускати. На відкритті виступав посадник міста і посол СССР до Швеції, а також „голова президії Українського Товариства дружби й культурного зв'язку з зарубіжними країнами В. М. Дмитрук, яка виступила українською мовою і розповіла про „радянську індустріяльну. Україну", про що писала „Радянська Україна" з 11-го листопада: „Жителі великого північного міста Швеції Умео з великим інтересом оглядають твори та інші експонати, що розповідають про нову велику сім'ю, про яку мріяв Тарас Шевченко, і в якій сьогодні живе і процвітає радянська Україна". Це ж газета інформувала, що всюди, де будуть такі дні, будуть читатися й лекції та доповіді про СССР.

XI. Конґрес СУСТА...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

торія Дзюба (Боффало), культурні справи; Левко Чировський (Нюарк, Н. Дж.), середньо - шкільні справи; Квітка Семанишин (Нюарк), спеціяльні завдання; Андрій Білик (Сиракюз, Н. Й.), преса та інформація; Любомир Гайда (Бостон), Фонд Катедри Українознавства; Контрольна Комісія: А. Чорнодольський, голова, Іня Гікава і Любомир Зобнів, члени. Товариський Суд: Андрій Татчин, голова, Маруся Шевчук і Юрій Петренко, члени. Вибори керівних органів попередив дискусійний „двобій" — на бажання конґресу — двох кандидатів на президента СУСТА. Ця інновація дала можливість кандидатам представити свої пляни на будуче та дати відповіді на запити управнених до голосування делеґатів, які репрезентували студентські осередки: Ню Йорк, (15 делеґатів); Боффало, (8); Пенсильвенійський Стейтовий Університет, (3); Бостон, (3); Балтімор, (4); Вашинґтон, (3); Нюарк, (2); Чикаґо, (2); Клівленд, (2); Філядельфія, Рочестер, Сиракюз, Трой, Ню Гейвен, Фордгам — по одному, та члени управи СУСТА — (10). Крім цього, було зареєстрованих понад 60 гостей, переважно студентів із східніх стейтів. З Канади було двох студентів-членів СУСК, Юрко Келебай і Володимир Поправа з Монтреалю, які і зложили привіт від студентів Канади. Найкраще зорганізованою на конґресі була Студентська Громада з Ню Йорку, делеґати і члени якої прибули на Союзівку автобусом ще в суботу. Зорганізованість цієї 15-членної делеґації, розповсюдження нею літератури та динамічна участь в нарадах — мали подекуди бурхливий але й часто рішальний вплив на хід нарад конґресу та рішення. Серед характеристичних прикмет конґресу слід відмітити: майже виключну участь молодого активу студентства у віці між 19-им і 24-им роком життя, відсутність т. зв. старшого студентства, слабу підготову конґресу та, безпосередньо-пов'язаний з цим, дещо хаотичний перебіг нарад. В кінцевому результаті, конґрес був силовою боротьбою за поодинокі пости в Управі СУСТА та намаганням перевести структуральну реформу в цій крайовій студентській організації. Одначе вислід голосування запевнив так географічний, як і ідеологічний балянс, а структуральні зміни залишено спеціяльній комісії і слідуючому конґресові. Нарадами, що розпочалися в суботу в год. 3-ій пополудні, проводила президія в складі: Орест Субтельний — голова, Іня Гікава — заступник голови, Марта Кушнір і Наталка Пилип'юк — секретарі, Іван Макух — парляментарист. В резолюціях, крім конечности прийняття нового статуту, апробовано проєкт видання журналу СУСТА, який має бути присвячений виключно питанням студіюючої молоді та її відношення до українського громадського життя в діяспорі.

Крім численних письмових привітів, які наспіли на конґрес та які були відчитані під час нарад, усно вітали збір українського студентства ЗСА: мґр Степан Хемич — голова Фонду Катедри Українознавства; мґр. Євген Гановський — голова Г. У. СУМА; Іван Дурбак, від Спілки Українських Журналістів Америки, д-р Кушнір від Українського Лікарського Т-ва Північної Америки: мґр Іван Базарко від УККА; д-р Богдан Футей від ЦЕСУС; та Володимир Сохан — заступник головного предсідника УНСоюзу, установи, якої оселя Союзівка гостила цей конґрес.

Після закінчення суботніших нарад, учасникам конґресу показано новий фільм про „Сучасну Україну" продукції канадійського кінематографа п. Г. Сейдж, який заявив на вступі, що він, під час подорожі по Україні, фільмував тільки це, що йому було дозволено фільмувати комуністичними властями. Фільм продукції п. Сейджа висвітлюється під цю пору в різних осередках українців в ЗСА.

В рамцях конґресу відбулася рівнож студентська забава в суботу вечором в залі павільйону „Веселка". До танців приґравала оркестра п-ні Ірини Біскуп. Під час забави виступав квартет „Амбасадори" в складі: І. Шуган, М. Гельбік, Л. Калинич, М. Длябога, при фортепіяновому акомпаніяменті п-ни І. Ґеци,

Наради конґресу, заплянoвані на год. 9.30 в неділю ранку, розпочато після обіду та закінчено виборами керівних органів в год. 6.30 вечора.

Українські студії в Гарварді...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ня Гарвардського Університету проголосити прийняття початкового наділу та зобов'язання продовжувати і розвивати програму українських студій на нашому університеті. Немає багато, що я міг би додати до того, що вже було чи ще буде сказано більш спеціялізованими членами факультету, які займаються цією справою, але я міг би додати слово з точки зору нашого університету в загальному, що означає того роду збагачення для Гарварду. Зокрема зворушує походження цього наділу (ендавмент) та започаткування цього фонду, бо мені здається, що він поєднує те, що університет повинен поєднювати: зацікавлення та імпульс молодих людей із давніми традиціями та культурною спадщиною, яку не бажали б втратити люди кожного віку. Дивлячись на це з точки зору звичайного американця — а по моїм імені Ви вже можете сказати, що мої предки виросли дальше на захід, ніж більщість людей, зацікавлених у цій програмі — видається цілком ясним, що це в найкращому інтересі усіх нас американців, щоб зрозуміти складність і багацтво в такому сенсі нашої культурної спадщини. Я думаю, що проф. Пріцак добре зробив, звертаючи увагу, що приблизно кожний сотий американець є українського походження та що до тієї міри маємо відповідальність розуміти Україну, щоб розуміти наш власний нарід. Правдою є також — і тут я можу говорити хвилину як знавець европейської історії — що деяка небезпека криється в тому, як ми звертаємо завелику увагу на те, що можна б назвати припадковою державністю, бо політичні лінії на мапі Европи і цілого світу можуть придавлювати і закривати могутні культурні традиції. Можна б думати про інших в Европі і світі, а український вклад у східньоевропейську культуру а тепер в американську культуру дає нам замітний приклад таких можливих випадків. На мене, як і на інших панелістів, зробила глибоке враження енерґія в тому, що вже зроблено для започаткування цієї програми і я очікую того часу, коли Гарвард матиме не тільки професорів, але й бібліотечні удогіднення для допомоги науковцям та молодим людям, що разом становитиме справжню програму культурних дослідів.

Після доповідей були запити і відповіді. У відповідь на запит кореспондента „НЙ Дейлі Нюз", як можна буде погодити Осередок Українських Студій в Гарварді з існуючим там уже Російським Інститутом, проф. Ігор Шевченко відповів, що завданням науки і наукових дослідів не є „погоджувати", а тільки відкривати і знаходити об'єктивну правду і ці відкриття публікувати. Були це запити про кількість українців в Америці та характер українських студій в Гарварді і власне у відповідь на один з цих запитів декан Форд ствердив згадану вже унікальність цих студій. Опісля розмови продовжувались неформально під час спільного полуденку.

ПАМ'ЯТІ ДОБРОГО ПРАЦІВНИКА

(В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ З ДНЯ СМЕРТИ БЛ. П. ЮЛІЯНА ТАРНАВСЬКОГО)

13-го жовтня помер щиро відданий справі Фонду Катедри Українознавства працівник: помічник фінансового секретаря, дбайливий робітник в ділянці нашої картотеки і книговедення, довголітній експедитор пошти ФКУ, невтомний ентузіяст кампанії ФКУ, її активний співучасник — Юліян Тарнавський. Маючи великий досвід за собою та будучи постійно в рядах тих, що змагаються за добро України, Покійний швидко збагнув те, що дало ФКУ — першорядне, конечне й корисне для української справи.

У рідному Чорткові св. п. Юліян довгі роки був секретарем або скарбником місцевої „Просвіти", режисером драматичного гуртка, членом духової оркестри, бібліотекарем. Польська поліція постійно його і його сім'ю переслідувала, а московське НКВД, лише завдяки вибухові війни з німцями, не зуміло його як „неблагонадьожного" знищити.

І в Америці, хоч перші роки не були легкі, Покійний не жалів труду серед місцевої української громади в Ню Бронсвік-у, Н. Дж., виконуючи різні функції. Кілька років жертвенно трудився як член парохіяльної ради для місцевої української католицької церкви, ціле десятиліття був взірцевим скарбником в рамках Управи місцевого Відділу УККА, належав до УНСоюзу і кількох інших українських організацій. Залюбки жертвував на українські цілі, а своїм внукам придбав солідну бібліотеку, бо добру українську книжку радо купував.

До праці в користь ФКУ включився, включаючи туди своє серце, свою пильність, наполегливість і посвяту. Працював для ФКУ жертвенно і безкорисно вже від 1951 р. аж до майже останніх днів свого тернистого 71-літнього життя. Його запалу до праці не гасили вжкі удари як смерть дружини, докучлива недуга, ампутація лівої ноги і три інші складні і вичерпуючі фізично операції. Він старався якнайшвидше, хоч і на возикі інваліда, повернути до свого робочого стола і полагоджувати біжучі справи. Висилка поквітувань за вплати пожертв до ФКУ, експедиція інформаційного матеріялу ФКУ, готовлення фінансових зіставлень і звітів, збирання адрес, вписи до картотеки, друкування матеріялів на циклостилі творили шестиденний тиждень праці, по дванадцять, а то й більше годин денно.

Щоб досягнути тих блискучих вислідних кампаній ФКУ треба було великого зусилля нашої організаційної мережі. Для збирання потрібного капіталу треба було дуже мозольно напрацюватись. В числі тих завзятих робітників був Юліян Тарнавський. За вісім років кампанії ФКУ Покійний вислав понад 28 тисяч поштових посилок. Циклостилем в тому ж часі задрукував 156 тисяч сторінок.

Радів успіхами нашої кампанії, шанував представників ФКУ і багатьох з них заохочував до дальших трудів.

Працював Юліян Тарнавський в тіні, без розголосу і не винагородили ми його нічим за його працю.

Вічна Йому пам'ять!

Степан Хемич

Для зберігання традицій

Майже в кожному числі „Свободи" читаємо оголошення або дописи про діяльність котрогось із Відділів Союзу Українок Америки. Число Відділів СУА вже два роки тому переступило сотню та й далі збільшується. Многогранна праця СУА притягає жінок, бо кожна може знайти для себе те, що дає їй найбільше вдоволення. Для прикладу подамо дві найбільш популярні ділянки, а саме — Дитячі Світлички і Музеї Нар. Творчости. У світличках проходить дошкільне виховання нашої дітвори, де кладеться основа під її моральне і національне виховання. В Музею, що приміщений в Українському Інституті Америки, проявляється оте замилування до народнього мистецтва, що спонукало наше жіноцтво зібрати і впорядкувати ту велику цінну збірку.

Крім цих згаданих ділянок є ще й інші у Відділах СУА. Культ. освітня поширює знання членок і проявляє їх таланти. В останньому часі працює над пізнанням і поглибленням нашої обрядовости. Суспільна опіка провадить широку допомогову акцію для потребуючих тут і заграницею, а в останньому часі причинилась до заснування Бюра Суспільної Служби. Пильнування зв'язків дає нагоду репрезентувати українське жіноцтво перед американським світом та інформувати його про нас. Поодинокі осяги СУА широко відомі цілій громаді, а саме — двигнення пам'ятника Лесі Українки у Клівленді чи показ історичних строїв, демонстрований у ЗСА і Канаді.

Та найбільшою цінністю організації є те, що в гурті жінки себе краще пізнають і вчаться спільно розв'язувати різні проблеми. Це поширює їх світогляд, дає їм відчуття спільноти і радість із спільно виконаного діла.

Місяць листопад призначений для посиленої акції приєднування нових членок. Де вже існує Відділ — то дуже легко увійти до нього. Де він приміщується, хто є головою, про це легко можна довідатись у парохії чи в Нар. Домі. А коли хтось вагається, тоді запрошуємо його прибути на найближчу імпрезу — виставку, забаву, чи базар та запізнатись із союзянками. Це найкраща нагода!

Бо напевне кожна українка, якби вона зайнята не була, бажає працювати для збереження національної свідомости нашої спільноти, плекання традицій і культурних надбань та допомоги потребуючим. Це є наш великий вклад у визвольну дію нашого народу!

Ірина Левицька

ІВ. МАНИЛО ПИШЕ

В журналі „Волосожар" ч. 12, 1969, ми помилково надрукували невелику новелетку „Виліз на сухеньке" І. Дніпряка, написану ще в 1966 р. Просимо ласкаво всіх (книгарні, читачі, редакції) негайно нам повернути це число „Волосожару". Ми його ще раз відредаґуємо і передрукуємо... — З привітом і подякою

Mr. I. Manylo, Cumberland Rd. Millville, N.J. 08332, USA

Перша матура в Йонкерсі, Н. Й.

Шкільний рік 1968/1969 в Школі Українознавства при парафії св. Михайла в Йонкерсі був важливий, бо в ньому відбулася велика матура. Хоч Школа існує від 1951 р., ніколи досі не вдалося довести дітей до матуральних іспитів. Діти у віці 15-18 років шукають за працею, її одержують і перестають ходити до Школи Українознавства. Це вперше за 18 років існування цієї школи в Йонкерсі вдалося довести 8 учеників (иць) до матуральних іспитів.

Матура відбулася 10-го травня (письменна з української мови і літератури) та 17-го травня письменна з історії і усна. Одна учениця відступила, отже сім залишилось до кінця іспитів. Матуральні іспити переводила іспитова комісія під проводом інспектора Шкільної Ради УККА проф. Михайла Лисогора і дир. школи п. А. Кулинича та членів п-і Наталії Холодної, п-і Іванни Боб'як, п-і Марії Саломон та п. Володимира Черевка. Матуру зложили Оксана Карачевська, Люба Слойка, Богдан Футала (з визначним поступом), Олена Губіцька, Марта Ковальчик, Богдан Сохан (з добрим поступом) і Ірена Кравець (з додатнім поступом).

Роздача свідоцтв відбулася 7-го червня під час пікніку і офіційного закінчення шкільного року. Після програми і роздачі свідоцтв промовив Богдан Футала: „Мені припало почесне завдання сказати сьогодні слово подяки від тих, які одержали свідоцтва зрілости Школи Українознавства при при церкві св. Михайла в Йонкерсі. Ми народжені на чужині, далеко поза межами нашої Батьківщини - України, одначе є горді на наше походження, нашу культуру та історію.

Кінчаючи нашу школу ми включаємося у громадське і політичне життя, але бажаємо далі вчитися, поглиблювати наше знання, щоб всіма нашими силами гідно послужити великій справі, державної волі поневоленої України.

В імені нас усіх складаю подяку о. дек. Василеві Клосові, нашому духовному опікунові і дякуємо вам, п. інспекторе, що були присутні при наших іспитах. Окрему подяку складаємо панові директорові Кулиничеві, п-і проф. Холодній, опікунці нашої кляси та всім паням та панам професорам, які доповняли наше знання та передавали любов до України; вчили нас не лише предметів українознавства, а також передавали цінні духові вартості, щоб ми могли стати спадкоємцями тих, які з незалежних від них причин далі не можуть виконувати своїх обов'язків. Ви вчили нас любити Україну і все, що українське, любити свободу, погорджувати рабством, шанувати людську гідність, йти слідами найкращих українських воїнів — лицарів з часів славної нашої історії аж по сьогоднішній день. За цей вкладений для нас вами труд, ми щиро вам дякуємо і просимо нам вибачити, якщо колинебудь ми заподіяли вам деяку прикрість. Дякуємо Батьківському Комітетові, який очолює п. Михайло Зварич.

Ми свідомі того, що Школа Українознавства є тією кузнею, де куються молоді душі на добрих членів нації. Ми спільно пережили: юні дні, дні весни, про які поет сказав, що вони прояснюють „темну путь життя". Ми все будемо згадувати тих, які бажали нам добра так само, як і наші батьки. За все ще раз щиро дякуємо".

Нехай оці слова матуриста Богдана Футали будуть закликом до всіх дітей Йонкерсу й околиці до витривалого відвідування Школи Українознавства, щоб можна було складати матуральні іспити.

Нехай у 1969/70 шкільному році у всіх 140 дітей Школи Українознавства при парохії св. Михайла в Йонкерсі будуть перед очима слова матуральної кляси з 1968/1969 років: „Наша славна Україно, — в нас до Тебе серце б'ється".

М. С.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПРОФ. Г. А. ВЕЛЕЗ В БЮРІ АБН

Мюнхен. — Проф. Г. А. Велез, голова Світового антикомуністичного Корпусу Молоді і голова Філіппінського Корпусу Молоді, прибув з Манілі, Філіппіни, для обговорення з ЦК АБН справи чергової Світової Конференції молоді, плянів праці Світового Корпусу Молоді, організування світового антикомуністичного фронту боротьби і устійнення принципів дальшої дії в напрямі духово-етичного і політичного оновлення в дусі патріотизму, героїчної концепції життя і соціяльної справедливости молоді і суспільства вільного світу. Предметом обговорення була теж дія в обороні молодого покоління, його творчости в уярмлених російським імперіялізмом і комунізмом країнах. АБН гостив два дні в себе проф. Г. А. Велеза, реванжуючися йому за гостину, яку він влаштував з рамени Філіппінського Корпусу Молоді делеґації поневолених націй в Манілі 1968 р., на чолі з представниками СУМ мґр Менцінським і д. Пирогом з Австралії.

Після відвідин АБН проф. Велез поїхав до Парижу, Лондону і Ню Йорку, де буде перебувати деякий час.

БУДУЮТЬ НОВИЙ ДІМ „ПРОСВІТИ" НА ПЕРЕДМІСТІ БУЕНОС АЙРЕСУ

Док-Суд, Арґентина. — Перший дім „Просвіти" на цьому передмісті столиці був збудований ще в 1930-х роках, але з прибуттям нової еміґрації виявився замалим, не мав відповідної залі. Тож у 1952 р., інформує тижневик „Українське Слово" ч. 30-1969, громада придбала для своїх потреб найбільший народний дім „Просвіти" в Арґентині, але Правління мостів і доріг „вивластило наш дім для своїх потреб", очевидно, заплативши за те вивласнення. У 1968 р. просвітяни закупили на Авелянеді, в сусідстві з Док-Судом, чималу площу і тепер там уже будується модерний двоповерховий дім „Просвіти".

УКРАЇНЦІ В БЕЛЬҐІЇ РОЗПОЧАЛИ АКЦІЮ ЗА ПРИДБАННЯ НАРОДНОГО ДОМУ

Лімбурґ, Бельгія. — Комітет „Дому в Лімбурґу" під керівництвом Василя Сеничака повідомив на сторінках органу Українського Допомогового Комітету в Бельгії „Вісті" ч. 9/1969 про вплату завдатку на Народний Дім, необхідний для громади тієї округи і особливо для дітей і молоді. Місцева Школа Українознавст-

Різне

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 7-го ГРУДНЯ 1969 р.

ГАМТРЕМК, Міш. Річні збори Т-ва М. Шашкевича — 94 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Демократ. Клюбі при 2376 Грилінґ вул. На порядку: звіт Управи і вибір нової на 1970 р. Проситься чл. прибути точно на час. — М. Бориськевич, рек. -секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ

ОРГАНІЗАТОРІВ Українського Народного Союзу

на місто, округу й стейт Ню Йорк та на інші околиці ЗСА і Канади

Постійних і часових • На повний і частковий час

Приймемо на дуже корисних умовах. Постійна праця. Запевнена підстава платня. Соціяльне, шпитальне і акцидентове забезпечення. Пенсійний фонд. Вакації. Незвичайна нагода доповнити вдень чи вечорами свій прибуток, зокрема для студентів, пенсіонерів і жінок. Пресонально пенсіонерів. Пенсивно навчають професійні асекураційні спеціялісти. Інших — перевишколимо. Скористайте з цієї нагоди без ніяких зобов'язань. Спробуйте свої сили.

ЗГОЛОШУЙТЕСЯ ЛИСТОВНО АБО ТЕЛЕФОНІЧНО

Український Народний Союз

81-83 GRAND STREET — JERSEY CITY, N.J. 07303
з Ню Йорку: BA 7-5337 — Телефони: — з Ню Джерзі 435-8740
КАНАДІЙСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ:
18 Leland Avenue, Toronto 18, Ont. — Тел.: (416) 239-7564

ТАРЗАН, ч. 6282. Сотник Дикий Кіт залишається з Тарзаном

Хай так буде Тарзане! Наказую, щоб їх забрати геть, як ти цього хочеш! Хай закон у Момбузі покарає їх за їх злочин.

Мої накази від генерала Їтса такі, щоб забрати тебе, Тарзане, цим гелікоптером, або залишитись з тобою! Коли ти залишаєшся між тими дикунами, то і я залишуся!

Дуже добре, сотнику Дикий Коте... але я саме доказав, що більшість мото-мотів не є дикунами! Думаю, що зможемо покористуватися мото-мотами для справи миру!